

LỄ HỘI KHOA HỌC PHÁP

Những ánh mắt ngóng đợi, những hàng dài người nô nức tham gia các gian hàng, những buổi thảo luận sôi nổi, những thí nghiệm thú vị... tất cả đều xoay quanh khoa học. Đó là những hình ảnh nổi bật của Lễ hội Khoa học, một festival khoa học được tổ chức mỗi năm một lần trên khắp nước Pháp.

Ý tưởng từ một nhà khoa học

Kể từ những năm 80 của thế kỷ trước, Pháp đã phát triển nhiều phong trào tôn vinh khoa học, những hoạt động phổ biến khoa học thường thức cho công dân, đặc biệt là các thế hệ trẻ nhằm nâng cao ý thức học tập, khuyến khích tinh thần sáng tạo. Tuy nhiên, ở thời điểm đó, các phong trào chủ yếu chỉ được tổ chức ở cấp độ địa phương, một vài tỉnh, một vài trường đại học tổ chức dưới dạng festival riêng lẻ. Những phong trào này, mặc dù mang tính thần của những lễ hội nhưng vẫn được thể hiện theo phương cách truyền thống, tức là hình thức giáo dục truyền đạt, mang nặng tính quan hệ “thầy - trò”.

Chính vì vậy, năm 1991, nhà vật lý Hubert Curien, đồng thời là Bộ trưởng Bộ Đào tạo và Nghiên cứu Pháp đã đề xuất ý tưởng tổ chức một Lễ hội Khoa học mang tầm quốc gia, với nhiều hoạt động vui chơi, trao đổi, tọa đàm, triển lãm... nhằm mục tiêu thúc đẩy trao đổi giữa cộng đồng khoa học và xã hội trên quy mô toàn nước Pháp. Vào thời gian đầu, Lễ hội Khoa học có tên là Những ngày Khoa học, sau được đổi thành Tuần lễ Khoa học, và cuối cùng được đặt tên như ngày nay. Sự chuyển đổi về tên gọi này phản ánh những khó khăn mà những người thiết kế sự kiện phải đối mặt trong việc định hình bản chất của lễ hội. Với quy mô toàn quốc, Bộ Đào tạo và Nghiên cứu Pháp đã vận

động rất nhiều tổ chức và lãnh đạo địa phương cùng tổ chức các lễ hội với chủ đề xoay quanh khoa học (hội chợ triển lãm, gian hàng biểu diễn, tọa đàm trao đổi, diễn đàn khoa học...) diễn ra tại từng đơn vị địa phương trong cùng một khoảng thời gian thống nhất trên cả nước. Với sự đa dạng về hình thức tổ chức, Lễ hội Khoa học ngay lập tức thu hút sự chú ý không chỉ cộng đồng khoa học nói riêng, mà còn thu hút cả xã hội nói chung và tạo ra tiếng vang lớn, dù chỉ được tổ chức vài năm một lần.

Quá trình phát triển

Kể từ khi được thành lập, Lễ hội Khoa học được xem như một phương tiện để thông tin, đưa khoa học vào trong văn hóa, trao cho công chúng cơ hội thực nghiệm với các kiến thức khoa học, giáo dục, giúp công chúng khám phá những lĩnh vực khoa học khác nhau (bao gồm cả việc tìm hiểu các phòng thí nghiệm, các trường đại học). Nói cách khác, Lễ hội Khoa học chính là một dịp để thu hút người trẻ đến với nghiên cứu và ứng dụng khoa học.

Năm 2000 có thể được xem là

Triển lãm về động cơ máy bay Mirage 2000 tại Lễ hội Khoa học 2010

năm đánh dấu sự phát triển vượt bậc cả về lượng và chất của sự kiện này. Lễ hội Khoa học lần thứ 9 được tổ chức vào năm 2000 với hai mục tiêu chính. Một mặt, ngày hội tiếp tục phát triển nhằm tăng cường sự trao đổi khoa học thông qua nhiều phương tiện thông tin đại chúng, đồng thời đảm bảo các tổ chức, đơn vị tăng cường phát triển khoa học và công nghệ. Trong mục tiêu này, Lễ hội đã huy động sự tham gia phối hợp giữa Bộ Đào tạo và Nghiên cứu và một số lượng kỷ lục các hiệp hội lớn, liên đoàn và các nguồn lực địa phương ở hơn 700 thành phố, thị trấn, các trường đại học, viện nghiên cứu và viện bảo tàng của nước Pháp.

Mục tiêu thứ hai không ngoài chuyện thu hút giới trẻ đến với khoa học. Với chủ đề là “Năm quốc tế của toán học”, Lễ hội không chỉ tạo

Các em nhỏ tìm hiểu về côn trùng trong một Lễ hội Khoa học

một cầu nối giữa thanh niên, sinh viên học sinh với toán học, mà còn hướng đến các ngành khoa học tự nhiên khác. Thật vậy, tại Pháp cũng như nhiều quốc gia phát triển khác, số lượng sinh viên theo học các môn khoa học có khuynh hướng ngày càng giảm, đặc biệt số lượng nữ giới theo học khoa học luôn thấp hơn rất nhiều so với nam giới. Điều này rõ ràng cần được chính phủ và cộng đồng khoa học nỗ lực cải thiện.

Lễ hội Khoa học 2014 - tiếp nối để phát triển

Chính vì vậy, kể từ năm 2000, Lễ hội Khoa học đã được tổ chức thường xuyên hơn vào khoảng đầu tháng 10 mỗi năm với số lượng hoạt động dành cho công chúng càng ngày càng nhiều. Cụ thể, vào năm 2014, Lễ hội Khoa học được Bộ Đào tạo và Nghiên cứu phát động thực hiện trong hơn 3 tuần lễ, từ ngày 27.9 đến ngày 19.10, bao gồm hơn 3000 sự kiện, như các sân khấu trình diễn thí nghiệm, tổ chức tham quan, diễn đàn tham luận... và tất cả đều mở cửa miễn phí cho cả trẻ em và người lớn. Một số lượng lớn các nhà khoa học cũng được huy động tham gia để giúp cho công chúng khám phá công việc khoa học và những nghiên cứu của họ, từ đó giúp công

chúng định hình được vị trí cần thiết của nghiên cứu khoa học trong sự vận hành và phát triển của xã hội. Có thể kể ra một số hoạt động nổi bật như sau:

- Vườn thực vật Paris tổ chức mở cửa tham quan miễn phí cho trẻ em với 6 chủ đề khoa học khác nhau (sinh học, đa dạng sinh học, đại dương, khảo cổ học, nhân học và tinh thể học).

- Bảo tàng Curie tổ chức sự kiện

Hội thảo khoa học công cộng tổ chức tại Sorbonne trong Lễ hội Khoa học 2014

vinh danh 100 năm lịch sử phóng xạ với các thí nghiệm gợi nhớ lại nghiên cứu của nhà bác học Marie Curie.

- Ngày hội khoa học tại Đại học Paris Diderot với hàng loạt các thí nghiệm và hội thảo xoay quanh chủ đề khoa học của năm: Tinh thể học.

- Ngày hội khoa học tại Đại học Bách khoa chào mừng công chúng khám phá thế giới về tinh thể học.

- Lâu đài Château de Saint-Priest tổ chức Làng khoa học với chủ đề chính xoay quanh biến đổi

khí hậu và tác động của con người lên trái đất.

- Trung tâm Khảo cổ học Lyon tổ chức hội thảo trình bày các công cụ kỹ thuật số sử dụng trong khảo cổ học, những công cụ đã giúp các chuyên gia tái hiện lại xã hội và môi trường của thời Trung cổ.

Và còn rất nhiều sự kiện khác, từ thủ đô Paris cho đến các địa phương, trải dài trên khắp nước Pháp trong suốt ba tuần lễ của tháng 10.

Lễ hội Khoa học 2015 - thành công được báo trước

Tiếp nối những hoạt động tích cực trên, Lễ hội Khoa học 2015 cũng sẽ được thực hiện trong tuần lễ từ 7 đến 11.10. Thời điểm hiện tại vẫn còn khá sớm cho những dự đoán về mức độ quy mô của ngày hội này, khi mà các địa phương vẫn đang trong công tác xây dựng và đăng ký chương trình với Bộ Đào tạo và Khoa học Pháp. Tuy nhiên, với những ai quan tâm và yêu thích khoa học, chắc chắn đây sẽ là dịp không thể bỏ qua và thành công của chương

trình, một lần nữa, không quá khó để dự đoán ✍

LTK (tổng hợp)

Tài liệu tham khảo

1. <http://fetedelascience.fr/>
2. <http://www.sortiraparis.com/loisirs/guides/55923-fete-de-la-science-2014-a-paris-et-en-region-parisienne>
3. http://www.univie.ac.at/virusss/OPUSReport/SWFESTIV%20Chapters/SW_FR.HTM